

PORTFOLIO EUROPEU DE LES LLENGÜES

Escoles Oficials d'Idiomes

Guia didàctica

Conselleria de Cultura, Educació i Esport
Direcció General d'Ensenyament
Ensenyaments en Valencià (SEDEV)

Director del projecte: Agustí Pérez Folqués
Coordinadora de l'experimentació: Anna Marí Martínez

Equip de redacció de la guia EOI

Coordinador de la guia: Manel Anton Anton

Autoria: Manel Anton Anton, M Rosa Valls Pérez, Manel Pitarch Font

Professorat de l'Escola Oficial d'Idiomes d'Alacant; Vicenta Alemany Barceló , Caroline Bettwy Triplett, Frédérique Courteaud, Isabel García Val, José Antonio López Valverde, Sofia Almela Martínez, Marifé Bonneau Luna , Adrià Cañete Broseta, Elisa García Quinto, María Martínez Candela, Mario Jesús Mira Giménez, Jessica Plaza Sáez, José Requena Botella, Chou Yen Huei, M. Isabel Felip Sardà, Adoración López Bermejo, Gloria Oliveira Barrera i Eugenio Otero Lojo.

Professorat de l'Escola Oficial d'Idiomes de Castelló: Eva M.Alcalde Díez, Antonio Álvarez Platero, Carme Balaguer Ibáñez, Miquel A Castillo Muñoz, Pilar Codonyer Soria, Vicent Gimeno Romero, M. Isabel González Abuja, Milagros Hurriaga Tarazona, Maria Gloria Melchor Chiva, Joan R Monferrer Daudí, Anna Pitarch Gil, Lidia Ramirez Helbling, Vicente Roig Vives i Lledó Salt Giner

3. Decisions relatives a l'aplicació del Portfolio

Marc legal

- Llei 29/1981, de 24 de juny (BOE núm. 169, de 16 de juny de 1981) de classificació de les Escoles Oficials d'Idiomes.
- Reial Decret 967/1988, de 2 de setembre (BOE núm. 218, de 10 de setembre de 1988) sobre l'ordenació de les ensenyances corresponents al primer nivell de les ensenyances especialitzades d'idiomes.
- Reial Decret 47/1992, de 24 de gener (BOE núm. 31, de 5 de febrer de 1992) mitjançant el qual s'aproven els continguts mínims del primer nivell de les ensenyances especialitzades d'idiomes espanyols.
- Decret 48/1993, de 5 d'abril (DOGV núm. 2004, de 15 d'abril de 1993) del Govern Valencià mitjançant el qual s'aproven els continguts mínims del primer nivell de les ensenyances especialitzades de valencià.
- Reial Decret 1629/2006 de 29 de desembre pel qual es fixen els aspectes bàsics del currículum de l'ensenyament dels idiomes de règim especial regulats per la Llei Orgànica 2/2006 de 3 de maig d'Educació.

Actualment el Ministeri d'Educació i Ciència està elaborant els futurs currículums de les diferents llengües que s'estan impartint en les Escoles Oficials d'Idiomes. Estos currículums s'estan elaborant a partir de les directrius que estableix el *Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües: aprenentatge, ensenyament, avaluació* (MECR), que com ja s'ha comentat és el document teòric en el qual es basa el *Portfolio Europeu de les Llengües* (PEL). Així doncs, els objectius i els continguts dels nous currículums de les EOI s'ajustaran als que proposa el MECR i l'aplicació del PEL per a l'alumnat d'estos centres es farà amb relativa facilitat, per tractar-se del context educatiu més ajustat als objectius que persegueix el MECR.

Malgrat esta situació de canvi i adequació del sistema educatiu en les EOI, és necessari recordar que el MECR naix de la convergència dels corrents i teories sobre l'ensenyança de llengües desenrotllades i consolidades, en la dècada dels vuitanta i noranta. Formalment la diferència més destacable serà la divisió en tres cicles i sis nivells que està determinada en la LOE i s'ajusta perfectament al que estableixen el MECR i el PEL.

Finalitats del Portfólio Europeu de les Llengües

La finalitat del PEL és doble:

- D'una banda és **pedagògica**, ja que pretén conscienciar les persones de la importància de l'aprenentatge de les llengües.
- D'altra banda és **pràctica**, ja que permetrà a l'individu demostrar la seua competència en diferents idiomes en la recerca d'una homologació o com a constatació de la dita competència a l'hora de sol·licitar una beca, un lloc de treball, etc.

Quant a la **concepció** del Portfólio, és una proposta no obligatòria. Abraça totes les llengües, tant les ambientals (entenen com a tals aquelles que “envolten” l'individu perquè les parla, les sent parlar o pertanyen al seu entorn immediat) com també les estrangeres.

D'una forma més concreta, i tal com recull la Guia didàctica del Portfólio europeu de les llengües per a l'ensenyança secundària:

“...en el disseny original del projecte espanyol s'inclouen els objectius didàctics següents per als diversos agents i institucions implicats en el desplegament del Portfólio:

Per a l'aprenent, que és el destinatari primer i més important, el PEL permetrà:

- 1. Adquirir i desenrotllar actituds i valors positius respecte a l'aprenentatge de diverses llengües al llarg de tota la vida.*
- 2. Afavorir una visió integrada del plurilingüisme, que abraça no sols els idiomes francs, sinó també totes les llengües que formen part de l'experiència de cada individu (llengua preferent, llengües oficials dels territoris amb llengua pròpia, llengües de les comunitats lingüístiques coexistents en la societat actual).*
- 3. Adquirir i desenrotllar actituds i valors positius respecte a la diversitat cultural, al contacte intercultural i a la relació entre llengua i cultura.*
- 4. Desenrotllar la responsabilitat en l'aprenentatge d'idiomes, la consciència lingüística i pedagògica del subjecte i la seua autonomia en situació d'aprenentatge.*

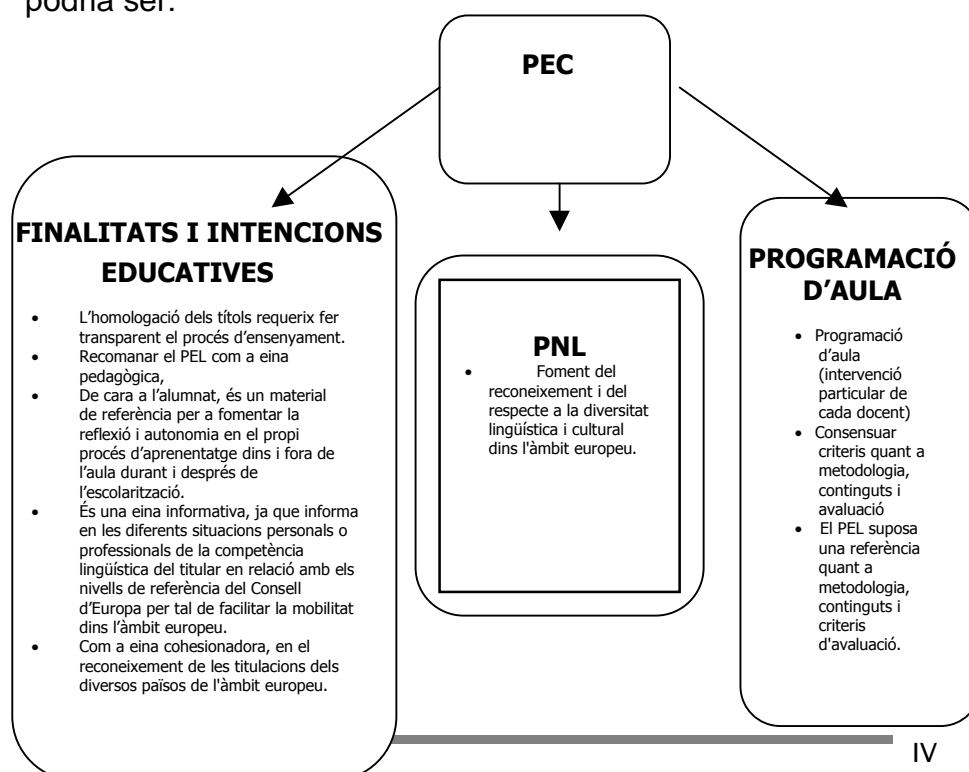
Per al docent. El projecte assumix que els docents de llengua són els destinataris indirectes importants del projecte, perquè seran els responsables de formar l'aprenent en la utilització del PEL. Per tant, este projecte permetrà:

1. Afavorir una visió integrada de l'ensenyança de llengües i del plurilingüisme, que no abrace només la llengua que és objecte personal d'ensenyança, sinó el conjunt d'idiomes que s'utilitzen en el centre.
2. Incrementar els seus coneixements i habilitats d'ensenyança en el marc de l'enfocament pedagògic (comunicatiu, constructivista, cognitiu, etc.) en què s'inserix el projecte del PEL.
3. Incrementar la coordinació entre els distints docents.
4. Fomentar el desenrotllament d'experiències d'aplicació del PEL en entorns particulars i divulgar-les (publicació en revistes, exposició en jornades, etc.)”

Es concep, doncs, com una eina que podrà ser utilitzada en el procés d'aprenentatge d'idiomes de la persona durant tota la vida.

L'aplicació del PEL hauria de ser una decisió de tot el centre, que implicaria una formació prèvia del claustre i una coordinació permanent del professorat per assumir-lo de manera eficaç, tant pels professors com pels alumnes.

El claustre, des de cada departament, hauria de debatre com graduar la introducció del PEL del centre i redactar, en els documents de gestió pedagògica, les decisions preses i les conseqüències didàctiques que se'n derivarien. Un exemple podria ser:

Decisions quant a l'aplicació del Portfoli en el centre

El PEL ha de ser una eina viva per al professorat, el qual, amb reunions periòdiques, ha de compartir experiències i ha d'avaluar els resultats.

La comunitat educativa, des de cada òrgan i estament, té la possibilitat de promoure el Portfollio amb actuacions com:

Òrgans i estaments	POSSIBLES ACTUACIONS PER A PROMOURE EL PORTFOLIO
DIRECCIÓ	<ul style="list-style-type: none"> • Coordinar l'aplicació del PEL amb la d'altres centres i amb la de l'administració educativa.
VICEDIRECCIÓ	<ul style="list-style-type: none"> • Programar reunions de coordinació, cursos de formació per al professorat. • Difondre l'ús del PEL a través de la revista del centre.
DIRECCIÓ D'ESTUDIS	<ul style="list-style-type: none"> • Organitzar actes acadèmics i extraacadèmics que fomenten la identificació del Portfollio en l'autoaprenentatge de l'alumnat. • Fomentar agrupaments flexibles i variats que propicien l'intercanvi d'aprenentatge entre alumnat nadiu i aprenent de la llengua meta.
SECRETARIA/A	<ul style="list-style-type: none"> • Controlar i canalitzar la informació relativa al PEL entre la comunitat educativa. • Dotar l'aplicació del PEL amb la partida pressupostària necessària.
CCP	<ul style="list-style-type: none"> • Coordinar totes les propostes promogudes pel claustre sobre el PEL. • Arribar a acords de models i de proves d'avaluació. • Donar suport a l'experimentació, la investigació, la innovació pedagògica i la formació quant a temes relatius al PEL.
CLAUSTRE	<ul style="list-style-type: none"> • Aportar criteris per a l'elaboració d'horaris, per a convocatòries de coordinació, per a la confecció de grups flexibles, per a la participació en activitats formatives... • Activar i compartir noves propostes d'ús del Portfollio a l'aula.
CONSELL ESCOLAR	<ul style="list-style-type: none"> • Ser un òrgan de transmissió de la filosofia del Portfollio a través dels seus representants

Des del PCC

L'adaptació del MECR a les EOI hauria de permetre una bona coordinació dels departaments a l'hora de distribuir per nivells els objectius i continguts, unificar la metodologia i tria de materials curriculars, establir uns criteris comuns en els models d'avaluació i en la confecció de proves, a partir de l'especificitat de cada llengua, segons la proximitat o llunyania respecte de la llengua preferent de l'alumnat.

El PCC de cada llengua hauria de partir d'una anàlisi contrastiva entre la L1 de la majoria del seu alumnat i la llengua meta, i tenir en compte en la seua programació els punts de dificultat d'aprenentatge: aquells aspectes més distants i aquells que, tot i semblar iguals, presenten una lleugera diferència.

La Programació d'aula

L'ús del PEL en la classe de llengua no ha de suposar per al professorat una programació d'aula paral·lela que incrementi el treball del docent i que supose una pèrdua del temps destinat a l'aprenentatge d'una llengua. Una vegada iniciats en el PEL, professorat i alumnat han d'arribar a sentir-se còmodes amb el seu ús i l'han de convertir en un aliat del procés d'ensenyament/aprenentatge.

Així, per exemple, el professorat pot iniciar el curs convidant l'alumnat a emplenar el passaport amb les seues darreres experiències d'aprenentatge de llengües (viatges a l'estranger durant les vacances, conèixer parlants d'altres idiomes, participar en activitats culturals en llengües diferents a la pròpia...)

El professor també pot aprofitar el passaport per realitzar una avaluació diagnòstica de les competències lingüístiques de cada alumne a partir dels descriptors treballats en el nivell anterior i, des d'allí, marcar en la biografia els objectius individuals no assolits com a objectius d'aprenentatge per al curs.

Altra utilitat del passaport és que ens pot ajudar a obtenir una major informació de les capacitats d'un aprenent en les llengües que coneix. En emplenar els nivells que cada alumne/a posseïx en cada llengua se n'adona que té diferents aptituds segons les destreses i valora que també és capaç d'algun acte comunicatiu en llengües que abans pensava que desconeixia.

L'apartat del *Passaport* corresponent a *Experiències d'aprenentatge d'idiomes i interculturals* podem incloure'l en l'avaluació inicial, com una forma per a conèixer l'aprenentatge realitzat per l'alumnat, tant en àmbits formals (assistència a classes/cursos...) com en àmbits informals (contactes amb altres parlants, treballs...). També permet una primera reflexió i valoració de la diversitat lingüística i cultural, a partir de l'intercanvi d'experiències amb parlants d'altres llengües (contactes amb alumnes estrangers de l'EOI, intercanvis, visites, viatges...)

En la Biografia podem aprofundir en el treball d'actituds de respecte i fomentar la motivació per conèixer altres llengües i cultures.

Una vegada feta l'avaluació diagnòstica inicial al passaport, en la biografia caldria que l'alumnat es marcara com a objectius d'aprenentatge aquells immediatament superiors que figuren als descriptors.

La Biografia és un apartat idoni per a incrementar la consciència de l'alumnat sobre la manera d'aprendre llengües i les possibilitats de millorar el seu aprenentatge de manera eficaç i autònoma. És important formar des de l'aula aprenents que es coneguen i siguin autònoms. Els alumnes han de ser capaços de mantenir el nivell en les diferents llengües que coneixen, una vegada desaparega la figura del professor guia. El professorat ha de proposar una diversitat d'activitats que serviran com a model perquè l'alumnat pugui, posteriorment, crear materials semblants, seleccionant aquells que li siguin més útils.

Finalment, el *Dossier* té la funció de recollir aquelles produccions lingüístiques que, per la seua significació mereixen formar part d'un arxiu personal, al qual acudir amb interès didàctic o professional per constatar que encara reflecteix les capacitats que el parlant té en cadascuna.

També podem afegir al Dossier les activitats que ens agraden, que ens han sigut útils i motivadores. L'alumnat pot fer-lo servir per emmagatzemar els records de viatges (etiquetes de productes, bitllets de transport, entrades a espectacles, catàlegs de museus...). I es pot compilar un recull d'activitats que podran ser usades com a material d'aprenentatge en el moment necessari (enregistrament audiovisuals amb diàlegs, cançons per a un Karaoke, fragments de contes, novel·les o poemes... Integar el PEL en la programació d'aula no implica necessàriament abandonar l'ús del llibre de text, sols hem d'aprendre a usar-lo d'una manera flexible, com apunten D.Little i R. Perclovà.

Una vegada marcats els objectius d'aprenentatge inicial en el Passaport, l'alumnat, guiat pel professorat, pot buscar al llibre de text escollit la ubicació dels objectius proposats en

l'avaluació diagnòstica inicial i completar amb material curricular complementari aquells que no s'hi treballen.

En la Biografia, cada alumne, segons el tipus d'aprenent que siga, buscarà al llibre o crearà les activitats que el complementen més útils per al seu aprenentatge.

Un moment important és, per tant, quan l'equip docent escollix el llibre de text, ja que si és fidel a les recomanacions del MECR sempre serà més fàcil integrar-lo amb l'ús del PEL. *Veure activitat "Com triar un llibre de text..." a la pàgina 23.*

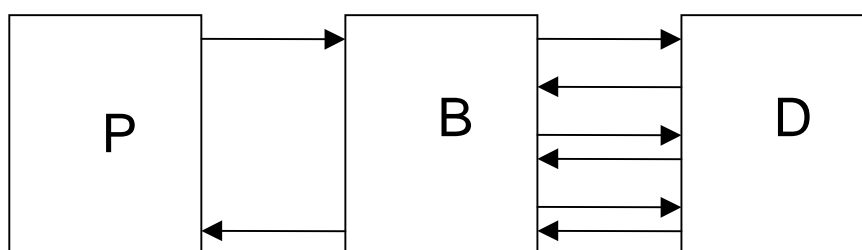
Una manera d'incorporar l'ús del PEL a l'aula és la proposada per D. Little i R. Perclovà en la seua Guia.

Es pot començar amb el treball del Passaport per a fer reflexionar l'alumnat sobre el seu perfil lingüístic i el grau de domini que ha adquirit en les diverses destreses i llengües.

A continuació l'alumnat treballa la Biografia: amb els descriptors constata el nivell assolit i estableix els objectius d'aprenentatge immediats.

Al Dossier es guardaran les activitats finals i els esborranys que demostren el progrés (o endarreriment) en l'aprenentatge de llengües. El nivell assolit serà el punt de partida per marcar nous objectius d'aprenentatge en la Biografia.

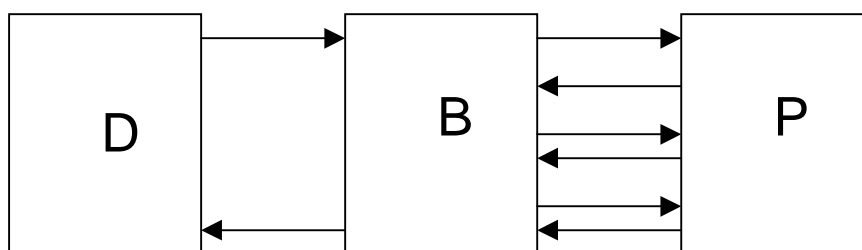
El procés descrit es repetirà fins aconseguir un progrés significatiu que meresca una nova avaluació o autoavaluació dels coneixements de l'alumnat en el Passaport.

Per on començar a treballar el Portfólio?

Altra possibilitat d'ús del PEL és iniciar l'ús del PEL des del Dossier. Per conèixer el nivell amb què cada alumne comença l'aprenentatge es pot partir del material emmagatzemat i contrastar-lo amb proves inicials semblants. Per exemple: es poden guardar enregistraments d'entrevistes orals i comparar-les amb enregistraments actuals per observar el progrés (o endarreriment) que ens servirà de partida per als nous objectius d'aprenentatge en la Biografia. L'alumnat avaluarà finalment els progressos significatius en el Passaport.

Enfocaments que es poden adoptar per al treball amb el PEL

A l'hora de decidir per on començar a treballar amb el PEL les possibilitats són diverses. No hi ha un únic camí que tothom haja de seguir. Dependrà del nivell de l'alumnat, dels seus interessos, de la motivació, de les necessitats, de l'experiència prèvia en l'aprenentatge d'idiomes, etc., i també de les preferències del professorat.

EL MECR dóna protagonisme a l'alumnat, recalca la conveniència de formar-lo perquè siga capaç d'aprendre i d'autoavaluar-se per ell mateix, guiat pel professor, qui haurà de portar el PEL a l'aula i haurà de convèncer l'alumnat de la necessitat del seu ús. Per aconseguir l'objectiu, el professor s'ha de sentir identificat amb el MECR i el PEL.

És una nova eina que aporta millores globals a l'ensenyament/aprenentatge de llengües.

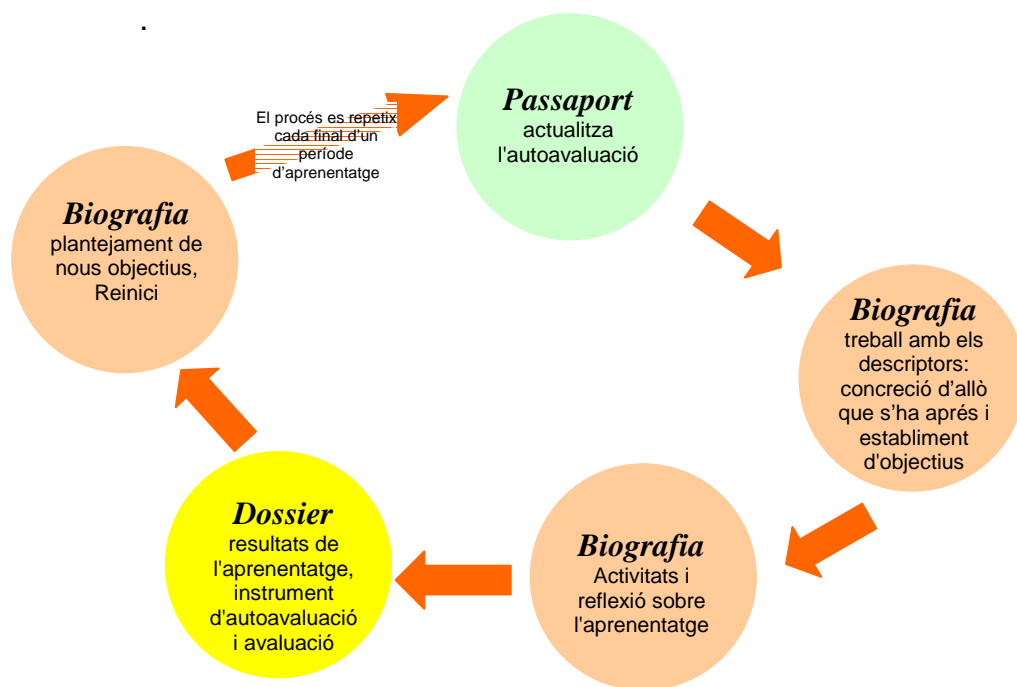
Ja no són avaluable només els coneixements lingüístics i les destreses, sinó també el fet d'aprendre a aprendre i, com a conseqüència, l'aprenentatge autònom, l'assoliment d'objectius i capacitats i també es prioritza un enfocament des de les actituds cap a la diversitat multilingüe i multicultural.

Evidentment la metodologia canviarà segons els objectius del curs que s'impartix i segons el grau d'implicació i focalització en un aspecte o un altre del PEL.

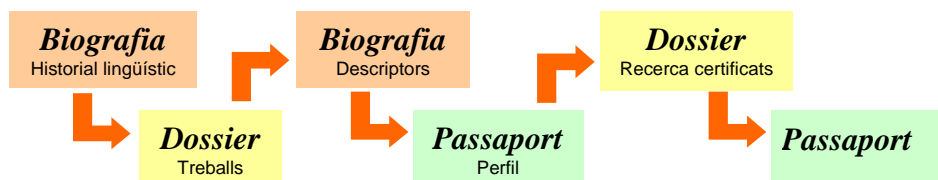

Passos que podem seguir si:

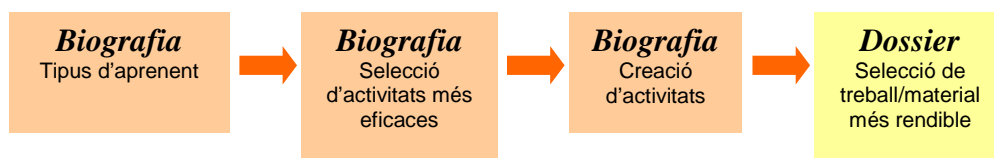
1. Utilitzem el PEL com a eix de tota la programació...

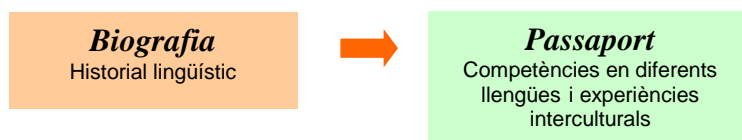
2. Utilitzem el PEL per a formular el perfil lingüístic de l'alumnat...

3. Utilitzem el PEL per a formar l'alumnat en tot allò que suposa aprendre una llengua...

4. Utilitzem el PEL per a desenvolupar la sensibilització cap a la diversitat cultural i lingüística...

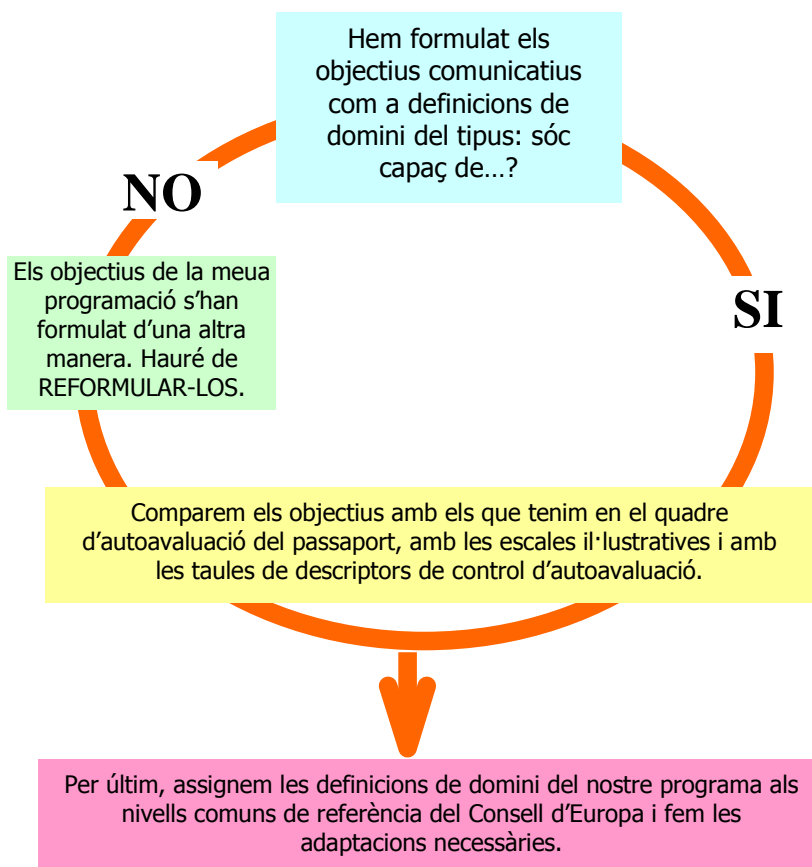
He de fer-ho tot?
Amb quina
freqüència he de
treballar amb el
PEL ?

Construir una Europa plurilingüe és un objectiu prioritari del MEQR. Les EOI són un marc idoni per educar l'alumnat en el respecte a la diversitat lingüística i la seua valoració. Des de les llengües majoritàries (espanyol per a estrangers, anglés, alemany, francès...) es pot motivar l'alumnat a estudiar-ne d'altres més minoritàries o percebudes com a menys pràctiques com el valencià, grec modern, portugués... i despertar la sensibilitat de l'alumnat perquè en valoren altres característiques.

Seria convenient integrar el PEL en la programació d'aula de manera natural, fent ús de cada part quan es cree la necessitat. Els professors haurien de parlar del PEL a classe i motivar l'alumnat a utilitzar-lo també fora de l'aula.

La freqüència amb què s'ha de treballar el PEL dependrà de diversos factors: tipus d'alumnat, motivació, nivell, duració del curs, etc., com indica la Guia de D. Little i R. Perclovà.

Com encaixar el
PEL en la meua
programació?

Malgrat que el PEL no pot ser l'eix central de la programació ni pot llevar temps al treball de les destreses i els objectius lingüístics, sí que ha de ser una part important i la filosofia del MEQR ha d'arribar a l'alumnat.

Si els objectius de la programació compartixen la filosofia del MEQR, no caldrà usar el PEL com a objecte físic (la carpeta) ja que els professors faran les activitats de l'aula tenint en compte els principis del PEL.

Alguns dubtes o problemes més freqüents

Arran de l'experimentació, el professorat i alumnat han coincidit en assenyalar alguns aspectes que li han resultat més problemàtics i dubtosos.

La necessitat de conscienciar l'alumnat perquè tinga autonomia de treball, ja que sempre espera que el professorat li proporcione la solució i l'avalue. Cal, doncs, ensenyar-lo a reflexionar i a participar en el procés d'aprenentatge. La necessitat de concretar els descriptors, perquè a l'alumnat li resulta molt difícil saber a quines capacitats es referixen per poder autoavaluar-se. La dificultat de fixar els criteris d'avaluació en consens amb l'alumnat.

La descompensació que pot produir-se entre els objectius d'aprenentatge que l'alumnat s'ha marcat en la biografia i els que demana el docent.

La presentació del PEL en tres documents diferenciats permet distingir els tres aspectes de partida amb què compta l'alumne: els seus coneixements previs, el seu propi procés d'aprenentatge i l'acreditació dels coneixements adquirits.

La distribució de les competències en destreses facilita comprovar ràpidament si s'ha assimilat cada un dels apartats. Pràctica i eficaç.

L'ús del PEL ajuda en l'aprenentatge, és relativament obert i pots fer coses noves.

Ajuda a reflexionar tant a alumnes com a professors sobre l'aprenentatge i l'ensenyança de llengües (estrangeres o no). Pot ser un butlletí informatiu de gran valor per al professor a principi de curs.

Motivació de l'alumnat vers l'autoaprenentatge i l'autoavaluació.

Convalidació dels títols lingüístics a tota Europa i facilitació de la mobilitat. Unificació de criteris d'avaluació.

Sensibilització dels alumnes vers el pluralisme lingüístic.

Ajuda l'alumnat a ser més conscients del seu aprenentatge, del nivell de llengua i també l'ajuda a valorar les destreses.

Transparència del seu ús en procés d'aprenentatge i en autoavaluació.

Planteja aspectes que no entrarien en programació.

Implicació de l'alumnat.

L'alumne/a és més conscient d'allò que ja sap.

L'alumnat aprèn a proposar-se els seus propis objectius.

Permet evidenciar i avaluar les competències i fa visibles coneixements dels diferents idiomes.

Bibliografia

- Guía Didáctica del Portfolio europeo de las lenguas para la Enseñanza Secundaria. Ministerio de Educación Cultura y Deporte.
- “La transversalidad”. Revista Espais didàctics (monogràfic nº 9) (1994). Inclou articles de Ros i Miragall, Ana y Gavidia V.y Rodes, Mª José.
- Little D. Y Perclovà R. (2003). El Portfolio europeo de las lenguas: guía para profesoras y formadores de profesoras. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.
- Marco Común Europeo de Referencia para las lenguas: aprendizaje, enseñanza, evaluación. (2002) Ministerio de Educación, Cultura y Deporte y Grupo Anaya.

• **Pàgines WEB**

http://aplicaciones.mec.es/programas-europeos/jsp/plantilla.jsp?id=pele_docs

Pàgina en què es poden consultar, i descarregar, els portfolis de les distintes etapes educatives: educació infantil, primària, secundària i adults, elaborats per a Espanya. Així mateix en esta pàgina es pot obtenir informació general sobre el Portfoli, els Nivells de Competència Lingüística, diversos recursos per al professorat i informació sobre congressos i seminaris.

[http://www.culture2.coe.int/portfolio/inc.asp?L=E&M=\\$t/208-1-0-1/main_pages/welcome.html](http://www.culture2.coe.int/portfolio/inc.asp?L=E&M=$t/208-1-0-1/main_pages/welcome.html)

Pàgina principal del Consell d'Europa per a l'European Language Portfolio. Ací es poden trobar materials molt útils, com ara documents i articles sobre el perquè i el per a què del portfoli, guies per al seu desenrotllament, bibliografia, trobades internacionals, els Nivells comuns de referència, etc. Així mateix cal destacar en esta pàgina els enllaços a portfolis de molts països d'Europa.

• **Altres referències**

- COUNCIL OF EUROPE (2001) Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Cambridge: Cambridge University Press.
- CASSANY, D.; ESTEVE, O.; MARTÍN, E. y PÉREZ-VIDAL, C. (2003) Portfolio de lenguas para secundaria y Guía-portfolio para docentes. MEC.

Es pot consultar a la Web

http://aplicaciones.mec.es/programas-europeos/jsp/plantilla.jsp?id=pele_docs

- CASSANY, D. Usando el Portfolio Europeo de las Lenguas (PEL) en el aula (2002) Mosaico. Revista para la Promoción y Apoyo a la Enseñanza del Español. Nº 9. Dic. pp17-24.

Se puede consultar en

http://www.sqci.mec.es/be/media/pdfs/articulos/Mosaico09_2.pdf